

„Marea reușită a romanului constă în ingenuitatea privirii. Tocmai de aceea, imaginile au mereu prospețime și, cum poveștile sunt lipsite de «diplomație», cum copilul are suficiente rezerve de naivitate, povestea ei nu este duioasă, ci adesea crâncenă. Candoarea nu lipsește, dimpotrivă, dar ea e transformată într-o lentilă prin care oroarea se strecoară până la cititor în forme memorabile. Efectul este mai intens tocmai pentru că martora nu judecă, nu evaluează, nu analizează. Pur și simplu aruncă o privire rece asupra întâmplărilor și a oamenilor din jur. Reacționează prin teamă, prin respingere, prin milă, dar mai ales prin dorința, care devine obsesivă, de a fugi. Rezultă o lume în care oamenii suferă teribil, trag după ei spaime sociale și istorice (mai toți au în familii antecedente tulburătoare, deportări în Siberia, experiențe ale războiului, foamete, sărăcie, teama de autorități), ceea ce îi face suspicioși și incapabili să reacționeze prin empatie la răul altora.”

Bogdan CREȚU, *Observator cultural*

„Părinții, copilăria, patria mică vor deveni motivele centrale în romanul *Legată cu funia de pământ* (Cartier, 2023), carte prin care Lorina Bălțeanu revine pe scena literaturii după mai bine de trei decenii de gestație tăcută. Acest roman al dorului de ducă și al sentimentului neapartenenței era cumva anticipat de câteva versuri din poemul *adolescență rigidă* (Cioburi, 1990): „adolescență rigidă/ obsedată de imediata vecinătate-a iubirii/ copilărie neroadă/ plină de bube lipsită/ de dreptul de a nu fi fericită/ naștere mult prea pripită/ pe o masă comună și rece/ nu știu dacă-aș putea/ dacă aș vrea/ să mai trăiesc încă o dată toate acestea/ chiar dacă am deja douăzeci și nouă de ani/ și mă așteaptă/ o bătrânețe fără de glorie”. Familia și satul Peciștea cu oamenii lui, văzuți „prin ochii unei fete care crește cu gândul că vrea să plece departe de locul în care s-a născut, simțindu-se legată de el cum i se pare că e prinsă și luna, cu o funie (invizibilă), de pământ” (Simona Popescu), emoționează și, datorită sincerității cu care se produce relatarea, trezesc empatie. Ceea ce impresionează cu adevărat însă este scriitura, autoarea rămânând și aici în primul rând poetă.”

Lucia ȚURCANU, *Moldova*

„Cartea Lorinei Bălteanu, Legată cu funia de pământ, adună un puzzle din piese mici, așa cum sunt manualele de istorie azi: aici o scurtă narațiune, aici o hartă sau reproducerea unei imagini, colo un studiu de caz sau o sinteză. E și un (fals) jurnal (început în chiar ziua ivirii pe lume!), cu file dispartate: instantanee din biografia unei copile, apoi adolescente. Expresia unei memorii fragmentate și capricioase.

Lumea, o însumare de amenințări, o întâmpină neprietenos: «Când nu dorm noaptea, dimineața am capul umflat. Îmi ies în față lucrurile, care trăiesc împreună cu noi. De la țintele în perete, pe care mama nu le bate până la capăt, să poată scoate cât mai repede păretarul să-l scuture, mi s-a bortelit ceafa și-mi curg gândurile pe jos. Iar de la scaunele care aleargă pe patru picioare prin casă, am vânătași la genunchi. Și ușile nu mă prea lasă să trec, iar de la sticlele ferestrelor am cucuie pe frunte». La fel sunt lucrurile din curte: «Nici în ogradă nu-i mai ușor. Ba grebla îmi iese în cale, ba coasa mă amenință cu tăișul ei lat. Latră gura deschisă a beciului și scârțâie amenințător acoperișul de la șopron».

Cartea e un «bildungsroman», aventurile copilăriei (ce moldovean, după Creangă, nu le are?) fiind pietre la temelie a unui destin. Nu doar istorii mai mult sau mai puțin adevărate, ci povești cu tâlc, pagini ale unei mitologii personale, suprapuse pe mitologiile universale. «Romanul formării» începe abrupt, odată cu ochii deschiși spre lume, cu primul strigăt, prin care anunță ivirea pe pământ, odată cu impactul pe care îl produce apariția pe lume. Și, mai ales, odată cu refuzul de a se alăpta la sânul vecinei («cu lapte în țâțe»), câștigând astfel respectul fraților/surorilor, un minut mai devreme gata să o înădușe, cu perna, din gelozie și concurență existențială (o gură în plus!): «Tata s-a întors cu mama altcuiva din măhală și m-a dat la pieptul ei plin. Aveam de ales, să mănânc ori să am frați și surori. N-am vrut să-i supăr și m-am întors cu fața spre ei. Pentru că nu am supt țâță străină, s-au umplut de respect.»

Mircea V. CIOBANU, Viața românească

„Legată cu funia de pământ e un roman în care realitatea dură se transfigurează prin inflexiunile poetice, devenind un teribil poem al unui suflet care își caută neliniștit casa. Care visează să-și dezlege frânghiile ce-l fac neputincios și să pornească în căutarea unui loc unde să nu fie niciodată iarnă și flori roșii de mac să-l facă să se deschidă încrezător spre viață. «În zile din astea, eu iarăși vreau să plec undeva, unde nu plouă, nu-i secetă și nici frig.» Până atunci, fetița în pieptul căreia se zbate acest suflet pleacă o dată pe lună pentru câteva ore departe de casă doar pentru a putea privi de la fereastra unei cafenele apele Nistrului. De aici, de la fereastra cafenelei, se vede în depărtare cum curge Nistru la vale. «Mă duc cu ochii după el. Îmi desfac pânzele și plutesc în larg, înspre mare. Zbor peste valuri ca pasărea. Gustul libertății amestecat cu cel al cafelei e cel mai bun gust din lume. Nu se compară cu nimic. E tot ce am. E tot ce vreau.» Cu frica înfășurându-se strâns în jurul ei. Frica de a nu pierde autobuzul spre casă. Frica de a nu afla mama minciunile pe care a trebuit să i le spună. Frica de a nu fi scoasă luni la careu, pentru absențe.

E în romanul Lorinei Bălteanu ceva din realismul visceral al lumii din nordul transilvănean al Ioanei Nicolaie și din amprenta prozei Tatianeii Țibuleac, dar asta nu-i știrbește cu nimic amprenta distinctă. Dimpotrivă, îl integrează într-o direcție și te obligă să urmărești atent către ce va îndrepta scriitura acestei poete care anul acesta a debutat cu un roman excepțional.”

Nicoleta MUNTEANU, Alecart

Lorina BĂLTEANU (n. 21 decembrie 1960, satul Peciște, Rezina, RM) este poetă, licențiată a Institutului de Literatură „M. Gorki” din Moscova și a Universității din Dijon.

A fost metodistă la Clubul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, redactoare la revistele *Orizontul* și *Sud-Est cultural*; între 1992 și 1998, directoare a Fundației Soros Moldova; din 1998, directoare a Trustului de Presă Medialog. În anul 2000 se stabilește la Paris, unde se lansează în design de interior și își creează propria marcă de bijuterii.

Volume publicate: *Obstacolul sticlei* (Literatura Artistică, Chișinău, 1984), tradus în limba rusă: *Pregrada stekla* (Moscova, 1985), *Cioburi* (Hyperion, Chișinău, 1990), *Poeme de sticlă* (Chișinău, 1997).

În 2023 publică la Editura Cartier primul său roman, *Legată cu funia de pământ*, acum tradus în franceză de Marily le Nir, Éditions des Syrtes, 2024.

Lorina Bălțeanu

Legată cu funia
de pământ

Roman

Ediția a II-a

CARTIER POPULAR

CARTIER

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.
Tel./fax: 022 24 05 87, tel.: 022 24 01 95. E-mail: vanzari@cartier.md
Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.
Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codex@cartier.ro
cartier.ro
cartier.md

*Cărțile CARTIER pot fi procurate online pe cartier.ro & cartier.md
și în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.
Cartier eBooks pot fi procurate pe eBooks și pe cartier.ro & cartier.md*

LIBRĂRIILE CARTIER

Librăria din Centru, bd. Ștefan cel Mare, nr. 126, Chișinău.
Tel./fax: 022 21 42 03. E-mail: librariadincentru@cartier.md

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău.
Tel./fax: 022 24 10 00. E-mail: librariadinhol@cartier.md

Librăria online, cartier.ro

Tel.: 0785 199 823. E-mail: codex@cartier.ro

Librăria online, cartier.md

Tel.: 068 555 579. E-mail: vanzari@cartier.md

Comenzi CARTEA PRIN POȘTĂ

CODEX 2000, Str. Toamnei, nr. 24, sectorul 2, 020712 București, România

Tel./fax: (021) 210.80.51. E-mail: codex@cartier.ro

Plata se face prin ramburs, la primirea coletului.

Colecția *Cartier popular* este coordonată de Gheorghe Erizanu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lectori: Em. Galaicu-Păun, Gheorghe Ghețu, Valentin Guțu

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design/tehoredactare: Valeria Idjilov

Prepress: Editura Cartier

Tipărită la Bons Offices

Lorina BĂLTEANU

LEGATĂ CU FUNIA DE PĂMÂNT

Ediția a II-a, aprilie 2024

Prima ediție a apărut la Editura Cartier în mai 2023.

© 2024, 2023, Editura Cartier, pentru prezenta ediție. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Bălțeanu, Lorina.

Legată cu funia de pământ: Roman/ Lorina Bălțeanu; coperta: Vitalie Coroban. –

Ed. 2-a. – [Chișinău]: Cartier, 2024 (Bons Offices). – 157 p. –

(Cartier popular/ colecție coordonată de Gheorghe Erizanu,

ISBN 978-9975-79-891-4). [2000] ex.

ISBN 978-9975-86-759-7.

821.135.1(478)-31

B 24

ȚIPĂTUL A FOST SCURT. După gustul strepezit din gură și durerea din gingii, am înțeles că EU am strigat. De frică. Mai întâi, m-a plesnit peste pleoapele închise lumina cu aripile sale de porumbel. Era un altfel de întu-neric. Alb. Celălalt, cu care mă deprinsesem, era simplu și uniform, pluteam în el fără să-mi pese dacă am ochii închiși sau deschiși. Albul era cu totul altfel. Vâscos și cu marginile zdrențuite. Pentru o clipă, am ezitat. Pleoapele mi-au tresărit și prin gardul de gene am întrezărit lumea, înmuiată în var. Să ridic sau nu pleoapele? Să mă întorc? Ezitarea mea a durat până când mâna de clește a moașei, vânjoasă, m-a tras de ceafă în jos. Nu m-am împotrivit. Ba chiar mi-am luat avânt, sprijinindu-mă de ceva rotund ca o minge și-am lunecat lin pe masa de metal într-o băltoacă de sânge. Cald și lipicios, ca oceanul de unde ieșisem. Mama. O cunoșteam doar pe dinăuntru. Crescusem amândouă la un loc. Un tot întreg. A aflat despre mine când m-am răsucit pentru întâia oară, să-mi dezmoțesc picioarele. I-am provocat greață și a încercat să mă vomite. În câteva rânduri corpul ei s-a zbătut în spasme, nemulțumit că exist. Nu mă voia. Babele din sat i-au zis că nu-i frumos să mai faci copii la vârsta asta. Și mama ei a rugat-o, în ziua când se mărita, să nu facă mulți copii. Fiecare copil, zicea, ia câte o bucată din tine și, într-o bună zi, rămân din tine doar resturi. Iar copilul pe care îl naști nici nu e întru totul al tău. Jumătate e și al bărbatului, cu care l-ai zămislit. Eu eram deja înăuntru și nu mai puteam să dispar. Jumătate a tatei, jumătate a ei...

Aș fi vrut să-i văd fața. Să știu dacă-i semăn. Dar era de cealaltă parte a lumii. Picioarele ei îndoite din genunchi tremurau în ceață și nu mă lăsau să o văd. Două vârfuri goale de deal și o vale plină de sânge, în care pluteam. Ca un aisberg mic și zbârcit. Și ea, ca un continent, de care mă desprinsesem.

PE MAMA A DUS-O MAȘINA COLHOZULUI LA SPITAL, pe mine m-a adus acasă tata cu sania. M-a pus pe laiță și s-a dus prin mahala să caute pe cineva cu lapte în țâțe. Cei cinci, orânduți în fața mea, erau frații și surorile mele, dar încă nu voiau să le fiu și eu soră. Se uitau toți cu dușmănie și tot dădeau perna de la unul la altul. De la cel mai mare la cel mai mic, și invers, de la cel mai mic înapoi, spre cel mai mare. Niciunul dintre ei nu avea atâta curaj să-mi îndese perna pe față, să nu mă mai vadă, să nu-i mai văd. Voiau să dispar. Mai bine să nu fi existat. Eram monstrul, care a făcut-o pe mama lor să o doară. Cuțitul, care i-a scurs sângele din vine. Omida zbârcită, care a ros-o pe dinăuntru. Boț de carne rea, pe care ea l-a aruncat afară.

Cel mai mic s-a pus pe plâns. Lui îi era cel mai dor de mama lui. Și perna era prea mare și grea. I-aș fi dat degețelul meu să-l sugă, să se liniștească. Pe mine mă liniștea, când mă zdruncina mama în pânțece, trăgând cu sapa țărână la cartofi. Și când scutura de praf țolurile, afară. Dar n-am putut să-l scot din fașa cu care eram strâns înfășurată. De jalea lui și de foame, am început să sughiț.

Tata s-a întors cu mama altcuiva din mahala și m-a dat la pieptul ei plin. Aveam de ales, să mănânc ori să am frați și surori. N-am vrut să-i supăr și m-am întors cu fața spre ei. Pentru că nu am supt țâță străină, s-au umplut de respect. Sor-meă s-a dus să mulgă capra. Cealaltă soră mi-a mestecat în gură o bucată de pâine și mi-a dat-o într-un colț de batistă s-o sug. Iar frații, pe rând, m-au legănat pe picioare.

PRIMA A VENIT SĂ MĂ VADĂ BABA DOCHIA. Mai întâi a desfăcut cu mâinile ei zbârcite pelinca* în care eram înfășată și m-a cercetat de-a mărunțelul să vadă dacă am tot ce-mi trebuie. M-a trecut dintr-o mână în alta, ca pe-o bucată de aluat înainte de a o pune în tavă, și m-a lăsat, împăcată, la loc. Am răsuflat și eu ușurată că nu-mi lipsește niciun deget de la mână sau de la picior. Iar ca să împrăștii orice îndoială, m-am pus pe urlat cât m-a ținut gura de tare, să știe că nici mută nu sunt. După aceea m-a scăldat în ierburi de leac, m-a șters cu șorțul ei aspru de cânepă și m-a scuipat din belșug peste tot. Să nu mă deoache cumva cineva. Mi-a înfășat strâns picioarele cu o bandă ruptă dintr-un cearșaf, să nu le am strâmbe când o să fiu fată de măritat, iar cu restul mi-a strâns și capul în cerc. Să nu-mi crească ceafa prea mare. A adus din *sarai*** o covată crăpată, m-a băgat cu tot cu pernă în ea și m-a urcat pe *lejancă****, la cald. Le-a dat din deget surorilor, nu cumva să mă scoată în frigul de-afară până nu vine mama de la spital, și s-a dus prin ninsoare acasă, lăsând urme adânci prin ogradă cu galoșii ei negri de cauciuc.

* Pelincă – scutec.

** Sarai – (rus.) la moldoveni, o anexă mai mică pe lângă casă; căsoaie.

*** Lejancă – (reg., rus.) loc între sobă și peretele acesteia, vatră de lut.

MĂ STRIGĂ MAMA AFARĂ ȘI TREBUIE SĂ MĂ SCOL, chiar dacă somnul nu a ieșit cu totul din mine. Zdrențe de vis atârnă de trupul meu gol și mă agăț cu ele de ușă. Eu le trag înspre mine, ușa nu mi le dă. Supărată, mă aruncă cu mutra în prag. Altă dată să nu-i mai dezbârnez mânerul. De sub cucuiul de pe frunte, văd lumea numai pe jumătate. Trec în fugă picioarele mamei. Ale tatei pleacă în altă parte. Ca să nu-l bată frații mei cu picioarele când se scoală, soarele atârnă cât poate de sus. Chiar și fumul iese prin hogeacul cuptorașului cu de-a sila, de aceea mama mai pune ceva pe foc.

Mirosul de tizic* amestecat cu cel de ceapă prăjită îmi trage cu cârligul foamea din stomac. M-aș porni după ea, dar nu am unde pune piciorul. Îl țin în aer, să nu strivesc bobociei, ieșiți noaptea din ou. Așa, cum stau într-un picior, ei mă cred mama lor. Îmi ciugulesc degetele desculțe, ca pe-un troscot. La vederea lor mă cuprinde o frică ciudată, amestecată cu duioșie. Sunt galbeni și pufoși, ca și gogoșile bunicii. Din brânză de vaci, cu miere, de la care tot timpul mă doare burta, fiindcă le halesc întregi. Le vomit tot întregi. Mi se face greață și de data aceasta. Nu înțeleg de la ce.

Greață din asta mai am când mă leagă frații mei cu frânghiuța de scrânciob și fac roata cu mine până îmi vărs toate mațele. Când mă coboară, continui să mă învârt ca un titirez și ei râd de mine ca de o proastă. De data asta nu eu,

* Tizic – bucăți solide din balegă amestecată cu paie, uscate la soare și folosite de țărani drept combustibil.

ci lumea se învâрте în jurul meu. Ca și roata de piatră, la care tata râșnește păsat și pe care eu mă dau ca într-un carusel. Ca și discul de patefon, pe care l-am furat de la mătușa-mea și-l învârt eu pe o țintă ruginită, cântând în gura mare, cu vocea răgușită a Margaretei Pâslaru, *Nu mai plânge, baby...*

Vârtejul se oprește de la strigătul supărat al mamei. Mă cheamă s-o ajut și, văzând că nu răspund, pornește cu vârguța spre mine. Aș vrea să mă ascund de supărarea ei, ca întotdeauna, sub pat. Să nu aud cum strigă disperată la mine – ce ai?

Chiar dacă mama m-ar snopi în bătaie, nu mai pot să mă mișc. Nu pot merge nici înainte, nici înapoi. Gândul că toate acestea le-am mai văzut cândva îmi ține piciorul în aer, ca pe-un spânzurat. Acum știu că și anul trecut bobocii au ieșit din ou la fel, și la fel m-au ciugulit de picioare. Acum știu că și la anul va fi la fel. Și la celălalt. Și la celăla-celăla-celălalt. Iar eu o să fiu tot aici. Nimic n-o să se mai întâmple altfel.

Dacă-aș avea aripi să zbor, m-aș ridica sus, deasupra ogrăzii. Și m-aș duce împreună cu fumul ieșit din hodgeac...

MUȚENIA MEA ARE CUVINTE. Dar eu nu le dau drumul afară. Dacă rămân goală pe dinăuntru, mă surp. Le țin înăuntru, ca pe niște oi în ocol. Când se îmbulzesc prea multe în gură, le-înghit înapoi cu tot cu salivă. La început, mama a crezut că m-am încăpățânat și nu vreau să vorbesc, fiindcă mi-e ciudă pe cineva. Nici ea nu vorbește cu tata când el nu-i ascultă sfaturile. Dar peste o zi și o noapte, peste încă o zi și încă o noapte de tăcere, mama a înțeles că ciuda mea nu seamănă cu-a ei. A ei e un ghem de mici nemulțumiri și necazuri, pe care ea le deapănă peste zi, iar seara le desface, fir cu fir, și-i cere tatei lămuriri. Chiar dacă el nu-i poate explica limpede de ce-a făcut una sau alta, faptul că el o ascultă vinovat și smerit e de ajuns ca mamei să-i treacă supărarea și se duce cu el la culcare.

Ciuda mea e altfel. Mă acoperă ca un nor negru și mă strivește cu greutatea lui ca pe-o pară mălăiață cu piciorul. Uneori îmi ia răsufarea și, fără aer, încep să mor.

Ca să-mi treacă, mama m-a dus la baba Dochia să mă descânte. De deochi și de sperietură. Că altceva ce aș putea să am? Pe baba Dochia o știe tot satul și încă alte câteva de primprejur. Oamenii vin după leacuri, dar mai mult după mângâiere, zice mama. Cândva, baba Dochia a avut-o pe Nina ca fiică. Când fulgerul a intrat pe fereastră și sfera lui a făcut cercuri, cercuri prin casă, pârlind păretarul și ștergarul de sub icoană, Nina era singurică acasă. I-a părut atât de frumoasă și minunată lumina lui sclipitoare, că s-a luat după ea și nu s-a mai întors. A rămas la spital să aștepte acolo sfera de foc. Lumea zice că

a murit. Mie baba Dochia mi-a spus că a luat-o fulgerul cu dânsul în ceruri. De aceea ea a fost răsplătită cu harul de a tămădui. Pentru Nina. Acum baba Dochia lecuiește de toate și pe toți. Leagă și dezleagă cununiile, ghicește în bobi, scoate cu limba spinii din ochi, pune la loc mosorelele sărite din șira spinării, scoate viermii din oase și descântă de sperietură.

Baba Dochia și-a făcut palmele uluc, a grămădit aerul din jurul meu și l-a aruncat, ca pe-o minge, peste umărul stâng. Apoi mi-a apăsut cu mâinile peste pleoape și mi-a băgat ochii mai adânc în cap, de parcă știa că ei se plimbă uneori aiurea prin sat. M-am gândit că, dacă îi bagă de tot, n-o să mai văd lumea cea albă. De urechi nu m-a tras. Și-a amintit că tot ea mi-a făcut găuri pentru cercei cu câteva zile în urmă și acum ața neagră, pe care mi-a tras-o prin lob cu acul țigănesc, s-a acoperit cu puroi. M-a stropit cu agheasmă dintr-o sticlă de votcă și i-a mai dat mamei un săculeț de iarba-dracului să mi-o presare pe noapte în așternut. Să nu fac pipi în pat. Pipi în pat eu nu fac, pentru asta mama pune o căldare în tindă.

Mama m-ar fi dus și la mănăstirea din satul vecin, dar acolo au făcut spital de nebuni și altă mănăstire pe-aproape nu mai avem. Lumânările le-am aprins acasă, pe măsuța de sub icoană. Iar din rugăciunea pe care mama o știa de mică de la bunica, am reținut doar un rând – *Înger, îngerășul meu...* – și acela fără să-l pot spune cu voce tare.

Nici doctorul din sat nu i-a spus mamei mare lucru despre muștenia mea. S-a uitat în fundul gâtului, ca într-o fântână, și n-a văzut nicio broască. Iar cel de la raion m-a fotografiat și i-a dat mamei pozele, pe care fața mea nu se vedea.

Erau doar plămâni. Fără niciun cuvânt în ei.

CÂND MAMA ȘI-A PREGĂTIT DE CU SEARĂ CUTIA DE CARTON, în care-a așternut o pelincuță de *baică**, mi-am dat seama că-i pentru boboci. Îi aștepta. În fiecare dimineță înainte de răsăritul soarelui, mama se duce în sarai să hrănească cloșca. Să-i dea grăunțe din palmă și apă din cănuță în clanț.

Acum cloșca e copilul ei. Îi zice pe nume și o dezmiardă cu tot felul de cuvinte frumoase. O mângâie pe cap și-i grămădește ouăle sub ea, să le fie mai cald. Ca să nu greșească ziua când bobocii o să se ceară afară, zgârie cu-o țintă pe peretele de la sarai câte-un bețișor în fiecare zi.

Noaptea, am ieșit să fac pipi afară și m-am strecurat în sarai, unde cloșca dormea liniștită pe ouă. Nici măcar n-a cârâit, când i-am scos pe rând ouăle călduțe de sub ea și i-am pus altele noi-nouțe în loc.

Degeaba a așteptat mama a doua zi să iasă bobocii din ou. N-au ieșit nici a treia, nici a patra. Vinovată a fost proasta de cloșcă, că le-a răcit. Abia peste câteva săptămâni, când a vrut să facă cozonacii de Paști, și ouăle din covată erau toate clocite, mama a înțeles de ce mi-a trecut mie muștenia, așa din senin.

* Baică – (rus.) finet, țesătură de bumbac.

CU SANIA ASTA TATA M-A ADUS DE LA MATERNITATE. Tot cu sania asta a adus acasă televizorul, pentru care-a plătit toți banii din casă și mama, supărată, nu a vorbit cu el o săptămână. În schimb, s-au bucurat vecinii noștri că au televizor în mahala. În fiecare seară vin la noi să vadă buletinul de știri și mama vrea să-și ia lumea în cap și să plece de-acasă. Dacă-ar pleca, m-aș duce și eu cu dânsa.

Cu sania asta au umblat la săniuș frații mei mai mari. E așa de grea, că trebuie împinsă și la deal, și la vale. Ca să ajung în vârful dealului, am învățat să mă prind cu cârligul de căruțele care urcă încet, trase de cai. Cu riscul să mă plesnescă peste degetele înghețate căruțașul cu puha*. Și tot chinul acesta – ca să simt cum îmi bate vântul în față. Pentru mine, să te dai cu sania înseamnă fericirea celor câteva clipe de alunecare în jos, când te simți dezlegat și liber. Ca și mărul când cade din pom.

Când a trecut tractorul la vale, eu m-am ferit din calea lui. Sania însă a rămas ca o proastă pe loc, iar tractorul a agățat-o de carâmb cu fierăraia din spate. A târât-o după el, cum târâi o vacă la muls. M-am speriat că, dacă vin acasă fără sanie, o să-l supăr rău pe tata, de aceea n-am lăsat funia din mână. Tractorul m-a târât cu tot cu sanie și pe mine. A mers până-n vale, a trecut podețul peste pârâul de la capătul satului și a luat-o pufăind spre câmpie. Am țipat să oprească, dar nu mă auzeam nici eu cum strig. De la frig, cuvintele mi

* Puhă – (reg.) biciușcă.

s-au făcut calupuri de gheață, iar aerul din plămâni – preș de așternut pe jos.

După ce a coborât de pe șosea și a luat-o prin câmpie, namila de tractor s-a împotmolit și a scăpat sania din gheare. Cu ea – și pe mine. S-a dus mai departe și nici măcar nu s-a uitat înapoi.

Era prima dată când am mers atât de departe de casă. Atât de departe, încât am crezut că nu mă mai întorc niciodată la mama și tata. Nu am simțit nicio părere de rău. În jur era atâta liniște albă, de parcă nu mă născusem încă. De parcă eram o bucată de aluat și mama cernea peste mine făină prin sită. De la albul de sub pleoape mi s-a făcut somn. Când am deschis ochii, l-am văzut pe tata, care trăgea sania cu mine după el și am crezut că mă duce înapoi la maternitate.

MAMA TAIE GĂINA, îi scoate măiurica*, o pârpălește re-pejor pe plită și mi-o dă s-o mănânc, cât nu s-a răcit. Mama crede în măiurică mai mult decât în leacurile pe care mi le dă doctorul, să nu mă doară capul. Mie maiura, plină cu sânge și aproape crudă, nu-mi place deloc și-mi vine s-o vărs cu tot cu mațele mele. Ca să n-o supăr pe mama, o țin nemestecată în gură, până ajung afară să o scuip la găini.

În plus, mai primesc și niște zdupaci de la frații mei, negri de ciudă că numai eu am parte de maiură coaptă.

Dintr-o găină mama gătește mâncare pentru două zile. Mai întâi, o fierbe și face o zeamă cu tot felul de verdețuri. Culege din grădină tot ce-i verde și noi nu ne mai mirăm când găsim în mâncare cârcei de viță-de-vie sau flori de pădădie. Buruienile le scoate apoi cu strecurătoarea din zeamă și toarnă peste ele o tigaie de ceapă călită, să avem întinsoare la mămăligă. Iar din carne face a doua zi alt sos, tot cu verdețuri.

Când rupe găina în bucăți, mama îi dă tatei capul, c-așa se cuvine – el e capul familiei. Aripioarele le mănâncă surorile mai mari, ca să-și ia zborul și să se mărite cât mai repede. Fratele mai mare are dreptul la piept, ca să prindă putere să ridice sacii cu făină în pod. Ceilalți înfulecă restul de carne și râd cu gura plină de mine, că eu, cu dorul meu de ducă, ar trebui să mănânc doar scurmușele. Mama abia dacă apucă să ia inima găinii din strachină, nu c-ar fi inimoasă, dar, din urma noastră, nu mai rămâne nimic.

* Maiură – (reg.) ficat.

ȚURCA, OINA ȘI CUȚITUL. Băieții din mahala numai asta fac toată ziua. Fetele de vârsta lor nu prea au timp de joacă. Cam toate au acasă frați și surori mai mici de legănat. Iar dacă ies în drum câte-oleacă, tot de-a mama și de-a tata se joacă și-și fac prunci din tot ce le cade sub mână. Cei mai mici au jocul lor. Se împart în două tabere și se împușcă din cur unii pe alții. Rânduți la cele două capete de drum, un rând la colț, altul – la izvor, își dau pantalonașii jos și-și arată unii altora fundul. Stau așa ore în șir, cu capul aplecat între picioare, țintindu-i pe ceilalți cu fundul, până li se duce tot sângele-n creier și cad leșinați, ca muștele-n colb. Câștigă armata în care rămân mai mulți în picioare. Dacă ies în drum, nimeresc chiar în mijlocul tirului lor prostesc.

Eu am tot ce-mi trebuie pentru joacă acasă. Din lutul cu care mama lipește soba, îmi pun câte oleacă deoparte și îmi clădesc satul meu. De la magazinul lui tata mi-am adus temelii din lemn pentru case. Trei scândurele paralele pe care le țin altele două din partea cealaltă. Un fel de scenă mică, pe care, dacă m-aș urca cu picioarele, aș fi ca un monument. Fac mai întâi și eu lampaci* mititei din lutul pe care îl iau de la mama. Dacă-i fac din pământul negru din curte, se usucă și crapă. Lampacii îi lipesc între ei cu hlei, pe care îl scot din lutăria izvorului. Femeile din mahala spală cu hlei rufele, că n-au săpun. Din cutii goale de chibrituri fac ferestrele, iar

* Lampaci – chirpici.

acoperișul – din tăvăluțele* de la limonadă, pe care le adun în jurul magazinului lui tata. Le turtesc cu ciocanul și le pun unele peste altele. Acoperișurile lucesc la soare și eu mă bucur că se bea atâtea limonadă în satul nostru. Când casele mele sunt gata, le înălbesc cu var și le las la soare să se usuce. Încă nu am atâtea cât să-mi fac un sat. Mama mă probozește că-mi pierd timpul cu fleacurile, în loc să fac ceva de folos prin casă. Și tata se supără că murdăresc cu lut așa bunătate de scândurele. Sunt bune de pus pe foc, iar de la lutul meu se afumă fundul de la ceaun. Doar frate-miu mă ajută să îndrept tăvăluțele cu ciocanul. Eu am să-l las să trăiască în satul meu, când o să crească mare. Uneori, când e frumos afară, eu îmi scot căsuțele din sarai și le pun în linie dreaptă pe iarbă. Le fac cărărușă din pietricele. Grădini din crenguțe de vișin înflorit. Unde ai văzut tu așa sat, fără chizășuri**, saraiuri și șoproane, m-a întrebat tata mirat, când le-a văzut. Nu știi, îi spun. Poate în vis.

* Tăvăluță – căpăcel de la sticlă.

** Chizăș – (reg.) construcție auxiliară, lipită de casă.